

HELSINKI

Museovirasto, Muinaisjäännösten hoitoyksikkö: HOIDON JA KÄYTÖN TARKASTUS

Kenelle:

Ulla-Riitta Kauppi, Museovirasto

Asia:

1. maailmansodan aikaisen maalinnoituksen kohteen Tukikohta I tykkipatteri 61 (Vuosaari) kunto ja säilyttäminen/maastokäynti 1.7.2003

Tiedoksi:

Raisa Kiljunen-Sirola, Kaupunkisuunnitteluvirasto, Helsingin kaupunki

Yleiskuvaus:

Tykkipatteri 61 on osa laajahkoa tukikohtaa, jonka rakentaminen on alkanut viimeistään 1916. Patterissa on kallioon louhittu rintasuojus, jossa on 6 tykkiasemaa ja rakentamaton kallioon louhittu kuoppa. Tykkiasemissa on osittain maahan kaivettuja ja hirsin tuettuja suojahuoneita sekä betonisia suojahuoneita tai ammuskomeroita. Betoniset rakenteet ovat osin romahtaneet ja hirsirakenteet maatuneet. Lähellä kohdetta on tykkitietä, joka on ulkoilukäytössä. Lisätietoja: Laaksonen 1979: 30; Laine 1996: 33.

Toimenpidetarve:

Patteri on runsaan vesakon sekä kasvillisuuden peittämä ja alueella on paljon roskia. Kohteen tekeminen turvalliseksi ja helposti havainnoitavaksi edellyttää alueen raivaamista, siivoamista ja merkintää. Lisäksitarvitaan tiettyjä turvarakenteita. Tykkipatterin lähelle tulee rakentamishankkeiden seurauksena runsaasti virkistystoimintaa ja sitä tulee sivuamaan ulkoilureitti. Tämän vuoksi on perusteltua kunnostaa ja merkitä linnoitealue. Tykkiasema on kokonaisuutena varsin näyttävä ja tulee todennäköisesti herättämään runsaasti yleisön huomiota.

Hoidon tarve:

Kohde tarvitsee hoitoa, joka sisältää maisemanhoidon, rakenteiden kunnostamisen, kohteen varustamisen ja turvalliseksi tekemisen. Maisemanhoitoon liittyy patterin maastonsiivous sekä kasvillisuuden käsittely mm. vesakon ja rakenteissa kasvavan puuston poiston muodossa. Rakenteiden kunnostamisessa kohde tehdään turvalliseksi ja sen lisätuhoutumista ehkäistään. Varustamisen avulla kohteen käyttömahdollisuuksia parannetaan. Roskien siivoamisella estetään kohteen muodostumista epäviralliseksi kaatopaikaksi.

Toimenpide-ehdotus:

Kohteelle tehdään hoito- ja käyttösuunnitelma, missä huomioidaan tulevaisuudessa alueelle sijoittuvat muut toiminnot. Hoidettuna ja kunnostettuna linnoite voidaan integroida aktiiviseksi osaksi muuta viheraluetta. Tiettyjen erityispiirteidensä vuoksi kohde suositellaan aidattavaksi tai muuten selkeästi rajattavaksi, jotta yleisön tietoisuutta alueen erityisluonteesta saadaan nostettua. Informaatiotaulu sijoittaminen kohteeseen on perusteltua. Kulkuukohteeseen voidaan harkita ohjattavaksi tykkiasemiin johtavien ajoväylien sekä tykkien kautta.

Erityisesti huomioitavat seikat:

Erityisen vaaratekijän muodostavat osittain maatuneet hirsiset suojahuoneet, jonne voi jäädä loukkuun. Suojahuoneiden kunnostaminen ei liene mahdollista eikä niiden päällä voi liikkua turvallisesti. Rakenteet voidaan kattaa esim. teräsverkolla, joka kiinnitetään kallioon. Vaihtoehtoisesti ne voidaan tutkia kaivauksin ja poistaa sen jälkeen paikaltaan tai täyttää tutkimuksen jälkeen vettäläpäisevällä maa-ainekselle. Tykkiasemien restaurointia voidaan myös harkita. Alkuperäisiin rakenteisiin kajoamiseen on saatava lupaa Museoviraston rakennushistorian osastolta.

Suojelu- ja tutkimustarve:

Laaksonen (1979) toimittamassa Museoviraston suojeluluettelossa kohde on luokiteltu suojeluarvoltaan luokkaan 4/5. Linnoitealueen tarkka dokumentointi hoito- ja käyttösuunnitelman perustaksi on suositeltavaa. Mahdollisten arkeologisten kaivausten tarkempi suunnittelu edellyttää koetutkimuksia. Koekaivaus ja kaivaus edellyttävät lupaa Museovirasto rakennushistorian osastolta.

16. heinäkuuta 2003

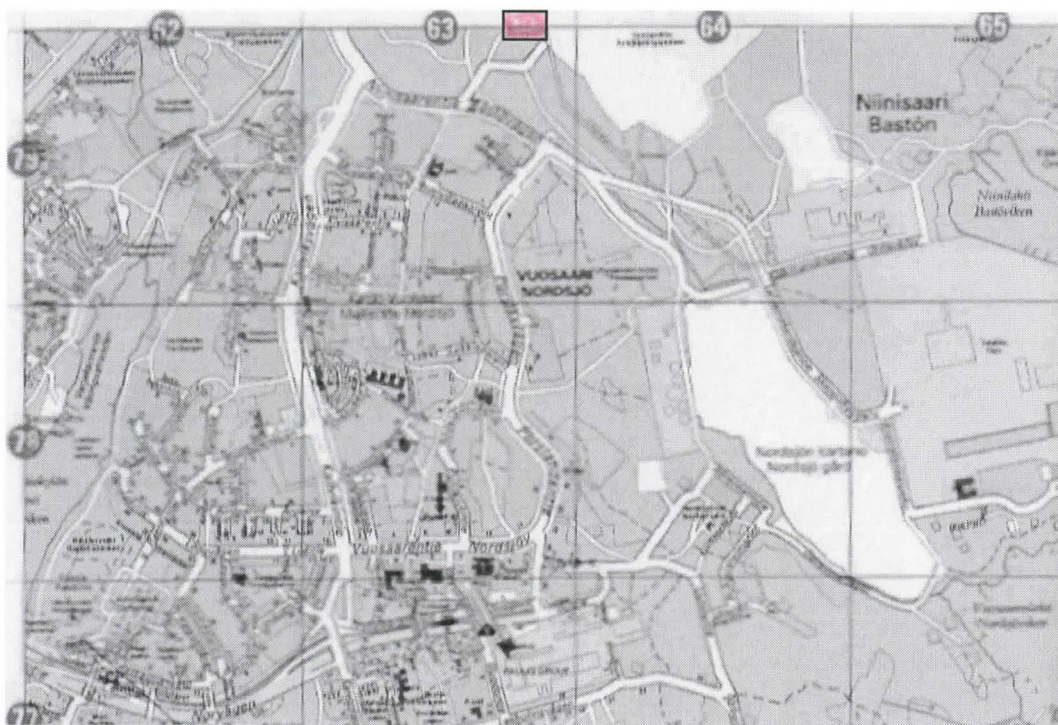
Tutkija Päivi Maaranen, Museovirasto, Arkeologian osasto

Vuosaari Tukikohta 1 tykkipatteri 61

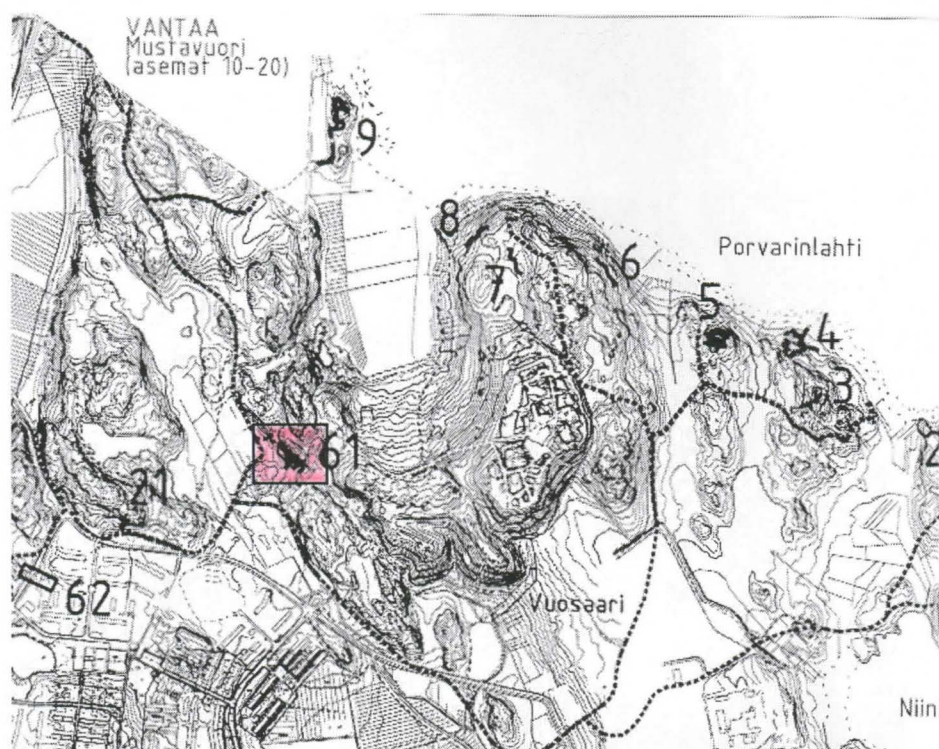
Maastokäynti 1.7.2003

P. Maaranen

- karttaliite hoidon ja käytön tarkastukseen

HPY:n kartta 1999, s. 24

Laine 1996: 32

POHJOIS-VUOSAARI, UUTELA JA MERI-RASTILA

1. MAAILMANSODAN AIKAiset LINNOITUSLAITTEET, MAASTOKÄYNTI

aika 1.7.2003

paikka Vuosaari

läsnä Raisa Kiljunen-Siirola KSV
Ilkka Laine KSV
Katariina Rautio KSV
Erja Puurunen KSV
Päivi Maaranen museovirasto

POHJOIS-VUOSAARI

1. Tykkitie Porslahdentieltä täyttömäentiele

- voimassa olevassa asemakaavassa suojelumerkintä
- hyvin säilynyt
- tykkitien ja kadun tai kortteleiden väliin olisi toivottavaa jättää puustoinen vyöhyke tykkitien luonteen säilyttämiseksi
- suojaus rakennustöiden aikana tarpeen

2. Niinisaarentieltä täyttömäelle johtava tykkitie

- voimassa olevassa asemakaavassa suojelumerkintä osalla tiestä
- asfaltoitu tie, vieressä maakaasuputki
- tykkitie todennäköisesti tuhoutunut
- tielinjauksen säilyttäminen toivottavaa

3. Täyttömäentieltä Mustavuoreen johtava tykkitie

- voimassa olevassa asemakaavassa suojelumerkintä
- soratie ja ulkoilureitti
- tykkitien rakenteet todennäköisesti tallessa hiekkakerroksen alla

4. Tykkipatteri

- voimassa olevassa asemakaavassa suojelumerkintä
- yhdessä tykkiasemassa säilynyt hirsirakenteinen suoja, mikä on harvinaista - huom! sortumisvaara
- alueen virkistyskäytön lisääntyessä jonkinasteinen kunnostus välttämätöntä jo pelkästään turvallisuuden vuoksi, toivottavaa olisi tykkipatterin kunnostaminen pieneksi nähtävyydeksi virkistysalueella
- peruskunnostus
- suoja-aita
- puuston poisto
- vesakon poisto
- siivous
- infotaulu
- jatkossa hoitosuunnitelma
- vt. Pakilan nuotiopuisto
- HKR / Vesa Koskikallio

5. Tykkitie Niinisaarentien vieressä

- alueella ei ole asemakaavaa
- on mahdollisesti jäämässä kadun alle, jos Niinisaarentietä päätetään siirtää
- tykkitie on irrallinen pätkä eikä ole hyvin säilynyt
- painunut, päälle on ajettu uutta soraa
- kohde ei vaikuta niin arvokkaalta, että se estäisi Niinisaarentien siirtämisen

6. Luola Niinisaarentie varressa

- vaikuttava, mutta vaarallinen
- suoja-aita, jossa mahdollisuus huoltokäyntiin
- siivous
- lohkoutuva kallio - tarvitaan geologin arvio turvallisuusriskistä
- luolan aukot suljettava
- luola on mahdollisesti jäänyt kesken
- vt. Kivikon Kiinalaispuisto
- toivottava olisi kehittäminen pieneksi nähtävyydeksi: luolan suuaukon lähelle voisi päästä louhikon yli rakennettua siltaa pitkin, tehokeinona valaisu

Pohjois-Vuosaaren kalkkikaivos: Tietoa saattaa löytyä Boris Saltikoffin kirjasta Pääkaupunki-seudun vanhat kaivokset. Kirja on ainakin Päivi Maarasella.

UUTELAN SKATANNIEMI

Alueella on merilinnoitukseen kuuluva hyvin säilynyt betonipatteri. Keskiosassa on 'taidokkaasti entistetty' kulkuväylä Skatanniemen huviloille. Alueella on ollut Markus Mannisen Viapori - kirjan mukaan ruokala, 200 hengen parakki käymälöineen ja laituri, betonitehdas, vajoja ja kaivo. Nähtävissä oli vielä betonitehtaan jäännöksiä ja kalkkisäkkejä, laituri (moneen otteeseen korjattu) ja parakin kivijalka laiturin pohjoispuolella. Meriharjun kurssikeskukselle johtava makadamipintainen tykkitie oli hyvin säilynyt.

Patterille ja alueelle, jolla on linnoituksen rakentamiseen liittyviä jäänteitä, tulee kaavassa suojelumerkintä.

Alue voisi olla yksi kohde Uutelan luontopolun varrella.

Mahdollinen kunnostussuunnitelma/ Vesa Koskikallio HKR. Mahdollisilta ampumalinjoilta näköalan raivaus?

Tulisi selvittää voisiko nuorisoasiainkeskus osallistua linnoituslaitealueen opasteiden tekoon.

Meriharjun kurssikeskuksen koillispuolelta löytyi rantaan asti johtava kivetty polku. Leveys noin 1 m. Liittyyne huvilan kivirakenteisiin?

Skatan tilan perinnemaisema kaipaisi myös opastetauluja.

MERI-RASTILA

Linnoituslaitteita ei löytynyt. Alueelle suunniteltua asemaa nro 26 ei ole toteutettu. Ympäristössä on havaittavissa kuitenkin asumisen ja laiduntamisen merkkejä., jotka liittyvät Rastilan kartanoon. Vuotien eteläpuoleisella kalliolla asumuksen kivijalka ja vaikuttava keto-orvokki esiintymä.

Päivi Maaranen totesi, että Pohjois- Vuosaaren ja Uutelan suunnitteluun liittyen on hyvä järjestää syksyn kuluessa neuvottelu, jossa käydään suojelutavoitteet läpi. Neuvotteluun kutsutaan Ulla-Riitta Kauppi ja Päivi Maaranen museovirastosta ja Vesa Koskikallio HKR:stä.

Muistion laativat Raisa Kiljunen-Siirola ja Ilkka Laine 2.7.2003.